

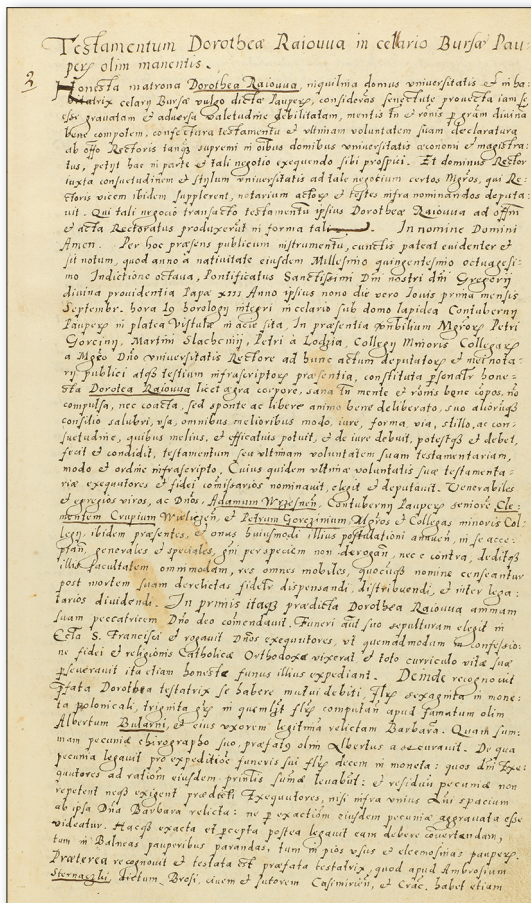
# PIOTR Z GÓRCZYNA

(ur. ok. 1546 r., zm. 18 VI 1616 r.)

Zasłużony wielokrotny rektor Uniwersytetu Krakowskiego, doktor prawa i dziekan Wydziału Filozoficznego, kanonik krakowski Piotr z Górczyna (Gorcinius) był synem Jerzego sołtysa z Górczyna (obecnie część Poznania). Studia na Uniwersytecie Krakowskim podjął w semestrze letnim 1567 r., wnosząc opłatę w wysokości 3 groszy. Po dwóch latach uzyskał bakalaureat sztuk, a w 1575 r. magisterium. Rozpoczął wykłady na Wydziale Filozoficznym początkowo jako docent *extraneus*, a od 1577 r. był członkiem Kolegium Mniejszego. Zgodnie z planem zajęć miał komentować filozofię Alberta Wielkiego, filozofię arystotelesowską, a także *Dialektykę* Jana Cezariusza, *Gramatykę* Tomasza Linacre'a, *Rhetorica ad Herrenium*. Nie wykonywał

rzetelnie swoich obowiązków, skoro w *Liber diligentiarum* zawierającej plan zajęć wykładowców Wydziału Filozoficznego przy jego nazwisku zaznaczono *semel neglexit* (wciąż zaniedbywał, 1577 i 1580). Niewykluczone, że zaniedbania związane były ze studiami prawniczymi. Jeszcze w 1582 r. piastował funkcję dziekana Wydziału Filozoficznego, lecz równolegle jako bakałarz prawa objął 26 stycznia 1582 r. katedrę Świętych Aniołów w katedrze krakowskiej i związany z nią wykład *Instytucji* Justyniana (do lipca 1584 r.). Dnia 4 kwietnia 1584 r. w związku z zaniedbaniem od ponad roku wykładów *Instytucji* i długotrwałym wyjazdem z Krakowa

Wzmianka o Piotrze z Górczyna w testamencie Doroty Rajownej w *Acta rectoralia* uniwersytetu (AUJ rkps 18, s. 5)



bez zgody władz uczelni nakazano mu podjęcie obowiązków pod groźbą utraty katedry. Kolejno uzyskiwał probostwo w Luborzycy (17 lipca 1584 – 22 czerwca 1585; warunkiem było ustąpienie z posiadanego od 1583 r. probostwa w Czulicach, co nastąpiło dopiero po blisko roku 25 maja 1585 r.) oraz jako licencjat prebendę w kościele św. Marii Magdaleny (23 listopada 1584 r.). W dniu 15 czerwca 1585 r. przyjął święcenia kapłańskie (diakonem był od 1583 r.) i już 22 czerwca t.r., pomimo braku doktoratu prawa, został instalowany na kanonię w katedrze krakowskiej, co spotkało się z niezadowoleniem środowiska. Doktorat obronił po kilku miesiącach 6 lutego 1586 r. jednocześnie z Grzegorzem Skrobkowicem i Mikołajem Dobrocieskim. W 1606 r. w związku ze sporem uniwersytetu z jezuitami wybrał się do Włoch. Pod datą 16 maja 1607 r. widnieje jego wpis w metryce nacji polskiej uniwersytetu w Padwie. Piotr z Górczyna nie wydał drukiem żadnych rozpraw prawnych.

Zanim czternastokrotnie został rektorem, a także po zakończeniu kadencji, powoływany był do komisji uniwersyteckich, przykładowo w 1580 r. w sprawie podziału dochodów z kolegiaty św. Floriana na Kleparzu między jej prepozyta i uniwersytet. Brał również czynny udział w pracach urzędu rektorskiego, w tym jako egzekutor testamentu (1584). Po raz pierwszy rektorem został w semestrze letnim 1586 r., następnie w semestrach 1586/1587, 1587, 1589, 1593, 1596, 1596/1597, 1597, 1599, 1604, 1604/1605, 1605, 1610, 1613. Usiłował powstrzymać ekspansję edukacyjną jezuitów, a także podporządkować uniwersytetowi szkolnictwo parafialne. W 1586 r. została podjęta uchwała, zrealizowana dwa lata później, o założeniu szkoły przygotowawczej do studiów uniwersyteckich. Jednocześnie zakazano prowadzenia szkolnictwa prywatnego (ponowna uchwała w tej kwestii w 1589 r.). Wskutek jego zabiegów od 1589 r. dwóch magistrów miało wizytować szkoły parafialne. Wobec zagrożenia ze strony wojsk arcyksięcia Maksymiliana w 1587 r. starał się zabezpieczyć majątek uniwersytecki.

Piotr z Górczyna posiadał liczne beneficja kościelne. Oprócz wyżej wspomnianych od końca lat osiemdziesiątych do 1595 r. był kantorem kolegiaty w Sandomierzu, do 1597 r. z kolei kanonikiem kolegiaty Wszystkich Świętych. Dnia 7 maja 1597 r. został rektorem kościoła parafialnego w Koniuszy i z tej racji prowadził procesy o dobra należące do probostwa. Posiadał także kilka altarii, w tym w kaplicy Tesznarowskiej w kolegiacie św. Anny, św. Marcina Biskupa i Wyznawcy w kościele w Koniuszy (od 1597 r.), przejściowo także Trzech Króli w kościele Mariackim w Krakowie. Pełnił również funkcje kościelne w diecezji krakowskiej: wikariusza *in spiritualibus* (1598–1602) i oficjała generalnego. W 1603 r. z ramienia biskupa Bernarda Maciejowskiego był sędzią komisarzem w sporze o świadczenia mieszkańców wsi Trątnowice na rzecz altarysty św. Bartłomieja w katedrze krakowskiej. W 1598 r. z ramienia kapituły krakowskiej i uniwersytetu egzaminował kandydatów na duchownych. Wielokrotnie udzielał prowizji klerykom przystępującym do egzaminów przed święczeniami, gwarantując im pracę w posiadanych beneficjach. Uczestniczył w synodzie diecezjalnym w 1601 r., kiedy to powołano Seminarium Duchowne na Wawelu. Został jednym z prowizorów tej szkoły.

Był przyjacielem Kaspra Cichockiego, polemisty katolickiego.

Piotr z Górczyna zmarł 18 czerwca 1616 r. w wieku 70 lat. Został pochowany w katedrze wawelskiej.

AUJ rkps 18 s. 68; BJ rkps 220 k. 24v–25v, 26v–28v, 29v–38v; Akta wizytacji dek. krak. 1599 s. 78; ANP nr 442; AS 3 s. 64; Concl. Univ. nr 436, 452, 490, 494, 499, 506, 510, 529; CDUC 5 nr 466, 502, 555, 570, 576, 578; Barycz Historia s. 452, 505–506, 585; Księgi egzaminów (wg indeksu) s. 482; Łętowski Katalog 2/2 s. 261–262; Michalewiczowie 5/1 nr 21 s. 34, nr 22 s. 39, nr 27 s. 47; 5/2 nr 86 s. 6, nr 113 s. 107; Pietrzyk Poczet s. 158; Z. Pietrzyk, *Wykształceni synowie chłopscy w Małopolsce w epoce późnego Odrodzenia*, Kraków 1993, s. 111–113, 165–169; B. Przybyszewski, *Piotr z Górczyna*, PSB, t. 26, Wrocław 1981, s. 401–402; Sondel Słownik UJ s. 992–993.

*Maciej Mikuła*